

מחר

מיטב המאמרים הווארטים והסיפורים
ב'לקראת שבת מלכתא'
אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר
שישלח מחר יום ה'

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף קכ"ב
הדף היומי בהלכה: סימן רכ"א מסעיף ב' עד סימן רכ"ב סעיף ד'
המוסר היומי: שם עולם פרק י"ג 'ואף בעניננו' עד פרק י"ד

לוח
לימוד
יומי

אתה הולך להיות ער בליל שבועות?
הלכות ברכות התורה וברכות השחר
שאתה צריך לדעת!

ענייני חג השבועות

מלוקט מתוך ביאורים ומוספים משנ"ב מהדורת דרשו

בזוהר הקדוש כתוב שחסידי הראשונים היו נעורים במשך כל ליל השבועות ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב לומדי התורה לעשות כך.

מנהג זה הוא 'תיקון' לכך שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקדוש ברוך הוא להעירם לקבל התורה. ומי שלא ישן כלל במשך הערב והלילה, יברך בבוקר את ברכת 'על נטילת ידים' לאחר עשיית צרכיו, יחד עם ברכת 'אשר יצר', וכן את שאר ברכות השחר מ'אשר נתן לשכוי בינה' עד 'הנותן ליעף כח', אך לא יברך את ברכות 'אלקי נשמה', 'המעביר שינה', 'על מצות ציצית' על 'טלית קטן' וברכות התורה, שלגביהן נחלקו הפוסקים אם הוא מחויב בהן, ויצא ידי חובתו בשמיעה מאחר, (מלבד ברכת 'טלית קטן', שיוכל 'לפוטרה' בברכת ה'טלית גדול', אם הוא לובשה).

במקרה שישן ביום שלפני לילה זה במשך מחצית השעה ויותר - לדעת המשנה ברורה יברך ברכות התורה בבוקר שלאחריו, ולדעת החזון איש לא יברך.

[משנ"ב סימן א עם ביאורים ומוספים דרשו]

על איזו שמועה מברכים "דין האמת"?

השומע שמועה טובה הקשורה אליו, וגורמת לו לשמחה יתרה - וכגון ששמע כי זכה בסכום כספי גבוה מאד ביחס למצבו הכלכלי - מברך 'שהחיינו'. ואם טובה זו קשורה גם אליו וגם לאחרים - מברך: "הטוב והמטיב", דהיינו שהשי"ת הטיב לו וגם לאחרים. וכן השומע שמועה רעה רח"ל הגורמת לו צער רב, כגון שנודע לו על פטירת אדם קרוב, או שנודע לו כי הוא חולה במחלה מסוכנת, או אף אם שמע על הפסד כפסי משמעותי שנגרם לו, וכיוצא באלו - מברך: "ברוך... דין האמת", כלומר, שהוא מצדיק דין שמים. והן על שמועה טובה, הן על שמועה רעה - אין לברך אלא כשהשמועה ודאית, וכגון ששמעה מפי אדם נאמן אשר ראה את דבר השמועה בעצמו. [שו"ע רכב, א-ב, ומשנ"ב א רג; ביאורים ומוספים דרשו, 5-6; וראה שעה"צ א ר"ן]

מדוע צריך לברך על הרעה בשמחה?

חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלמה ובנפש חפצה, כדרך שמברך על הטובה בשמחה, מפני שאצל עובדי ה' נחשבת הרעה כטובה ושמחה, שהרי כשמקבל מאהבה מה שנגזר עליו, נמצא שבקבלת רעה זו הוא עובד את השי"ת, ועבודת השי"ת שמחה היא עבורו. ועוד, כי מטרת היסורים לכפר את עוונותיו, כדי שלא יצטרך להתיסר בגיהנום, אשר שם העונש גדול בהרבה; וכפי שאכן מצאנו בדברי חז"ל על יצחק אבינו ודוד המלך עליהם השלום שביקשו יסורים בעולם הזה כדי לכפר על נפשם; ואם כן היסורים הם לטובת האדם, וצריך לשמוח בהם, והרי זה כאדם שעובר טיפול רפואי קשה, שעל אף הסבל הכרוך בו, הוא שמח בעצם הטיפול ומודה לרופא המטפל על כך. [שו"ע רכב, ג, ומשנ"ב ד; ביאורים ומוספים דרשו, 7]

מהי ברכת ההודאה שמברכים בירידת גשמים לאחר בצורת?

כפי שלמדנו אתמול, בשעת ירידת הגשם הראשון לאחר תקופת בצורת - מברכים ברכת הודאה. (ויש אומרים שבמקומות מסוימים, בירידת הגשם הראשון בכל שנה, אף ללא בצורת, מברכים ללא שם ומלכות). ומהי הברכה? מי שאין בבעלותו שטח חקלאי הזקוק לגשם, אומר: "מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו, ואילו פינו מלא שירה כים...". וממשיך כפי ההמשך שבתפילת 'נשמת' הנאמרת בשבת וביום טוב, עד המילים: "הן הם יודו ויברכו את שמך מלכנו", וחותם: "ברוך אתה ה' א-ל רוב ההודאות". ואם יש בבעלותו שטח חקלאי הזקוק לגשם: אם הוא בבעלותו בלבד, ואין לו אשה וילדים - מברך 'שהחיינו', ואם הוא יש לו אשה ובנים, או שהוא שיש לו שותף יהודי לבעלות על השטח - מברך "הטוב והמטיב". [שו"ע רכא, ב, ומשנ"ב ד ר"ן]

אתמול למדנו

- חכמינו ז"ל אמרו: "יפה תענית לחלום כאש לנעורת", שהיא פסולת הפשתן הנשרפת באבחה אחת; כלומר, אם חלם חלום רע שיש בו ממש לרמז על רעה העתידה לבוא, התענית מבטלת את הגזירה.
- החזון איש הורה שבזמננו אין להתענות כלל על חלומות, והעיד על עצמו שכך מנהגו; והורה לומר את התפילה להטבת חלום הנאמרת בשעת ברכת כהנים.
- כשרואה אדם את הגשם הראשון לאחר תקופת בצורת, צריך לברך ברכת ההודאה. יש אומרים שדין זה אמור גם בזמננו; ויש שמסופק אם בזמננו, שניתן לייבא מים ממדינה אחרת, צריך לברך.

מחר נלמד

- עד מתי ניתן לברך 'הטוב והמטיב' על לידת בן?
- מה מברכים בלידת בן ובת יחד?
- האם מברכים ברכת ההודאה בלידת פג הנמצא בסכנת חיים?